

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Přechod práv po smrti nositele jinak než děděním

Gabriela Pocová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pocová Gabriela

Podnikání a administrativa Hradec Králové

Název práce

Přechod práv po smrti nositele jinak než děděním (přechod práva nájmu bytu, osobnostní práva

Anglický název

Devolution of right after the death of the rightholder otherwise than by succession.

Cíle práce

Cílem práce je analýza nového občanského zákoníku v oblasti práv, které po smrti jejich nositele přecházejí na další osoby mimo dědické řízení. Dále je cílem zjištění, o jaká jde práva, zda vůbec taková existují, jaké jsou právní povahy a jak konkrétně se v praxi projevují.

V práci se zaměřím na bližší rozbor uvedené problematiky s popisem jednotlivých situací, v nichž dochází k přechodu práv a nároků jinak než děděním, zaměřím se při tom více detailně na tematiku přechodu práva nájmu bytu, ochranu osobnostní práva zůstavitele, přechod práv na ochranu osobnosti, přechodu práv ze stavebního spojení a pojistné smlouvy.

Vycházet budu z právní úpravy obsažené v novém občanském zákoníku a jím měněných zákonů.

Díličím cílem je komparace a uvedení zvláště výrazných rozdílů právní úpravy dle předchozího práva v ObčZ 40/1964 Sb. a nově aktuální úpravy dle ObčZ 89/2012 Sb.

Metodika

V teoretické části bakalářské práce využiji rešerši uvedené literatury, kompilaci výsledků a poznatků, které doplním vhodnými citacemi právních norem či paragrafů.

V praktické části se zaměřím na detailní analýzu alespoň dvou případů u každé uvedené oblasti (přechod nájmu bytu, ochrana majetkových a osobnostních práv, ochrana osobnosti) z let 2002 – 2012. Provedu statistickou a grafickou analýzu četnosti, délky trvání a nákladnosti případů v hlavním městě Praze za období 1993 – 2003. Využiji možnosti rozhovorů s notáři úřadujícími v hlavním městě Praze, nahlédnutí do spisů a možnosti seznámení se s konkrétními příklady z praxe.

Harmonogram zpracování

HARMONOGRAM:

1. Sběr dat, vyhotovení zadání práce do 30.06.2013
2. Vypracování teoretické části do 31.01.2014
3. Vypracování praktické části do 28.02.2014
4. Odevzdání práce do 31.03.2014 dle závazných pokynů PEF ČZU

Rozsah textové části

30 - 40 stran, přílohy

Klíčová slova

osobnostní práva, postmortální ochrana, dědic, zůstavitel, nabytí dědictví, přechod nájmu bytu, ochrana osobnosti, osobnostní a majetková autorská práva.

Doporučené zdroje informací

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA:

ZÁK.Č. 89/2012 Sb. nový občanský zákoník

zák.č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník

zák.č. 121/2000 Sb., autorský zákon

Ústava České republiky:

Listina základních práv a svobod

ZÁKLADNÍ LITERATURA:

K. ELIÁŠ A KOL.: OBČANSKÝ ZÁKONÍK - komentář. Linde Praha 2008

SVEJKOVSKÝ J. a kol. Nový občanský zákoník. Srovnání nově a současně úpravy občanského práva. C.H.Beck Praha 2012

Ryšánek, Z. Důsledky úmrtí účastníka stavebního spoření a penzijního připojištění. Ad Notam, 1996, číslo 1, s.2

Niklová, M. M. . Předpoklady nabytí dědictví. Brno: Masarykova univerzita v Brně - Právnická fakulta. 2011

Kučera, R.: Dědictví, Linde Praha, a.s., 2001,

Bílek, Fiala, Jindřich, Wawerka, a kol., Notářský řád a řízení o dědictví. Komentář, 4. Vydání, Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o.

Dále také juditakura soudů ČR, portály státní správy.

Další publikace a zdroje po dohodě s vedoucí práce.

Vedoucí práce

Kadlecová Eva, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2014

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 8.11.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Přechod práv po smrti nositele jinak než děděním" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12. 3. 2014

Gabriela Pocová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Evě Kadlecové za konzultace bakalářské práce a za poskytnutí informací a materiálů. Dále bych ráda poděkovala Mgr. Vítu Váňovi, notářskému kandidátovi, za jeho čas při poskytování odborných rad pro zpracování tématu této bakalářské práce.

Přechod práv po smrti nositele jinak než děděním

Devolution of rights after the death of the rightholder otherwise than by succession

Souhrn

Bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. V první části se práce zabývá teoretickým popisem právní úpravy, která je spojena s přechodem práv po smrti nositele jinak než děděním. Dále jsou zde uvedeny rozdíly v oblasti přechodu práv a povinností mimo dědické řízení mezi občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb. a novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb., který nabývá účinnosti od 1. 1. 2014. V druhé části pojmenované „Právní případy v praxi“ je dané téma rozvedeno, a to díky uvedení případů z judikatury Nejvyššího soudu ČR, a dále je zde naznačen možný postup soudů, který se bude od 1. 1. 2014 taktéž řídit novým občanským zákoníkem.

Summary

The thesis is divided into two parts. The first part deals with the theoretical description of the legal rules that are associated with the transfer of rights after the death of the holder in other ways than by inheritance. There are also presented the changes in the area of transfer of the rights and obligations between the civil code No. 40/1964 Sb. and the new civil code No. 89/2012 Sb., which takes effect on 1. 1. 2014.

In the second part, titled "Legal cases in practice" examples from the Supreme Court rulings dealing with this matter are discussed. There is also hinted at a possible approach of the courts following the new civil code from January 2014.

Klíčová slova: zůstavitel, dědic, nabytí dědictví, přechod práv a povinností, nájem bytu, ochrana osobnosti, postmortální ochrana, penzijní připojištění, stavební spoření, občanský zákoník.

Keywords: testator, heir, inheritance acquisition, transfer of rights and obligations, rent an apartment, privacy protection, post-mortem protection, pension instance, civil code.

Obsah

1. Cíl práce a metodika	4
2. Úvod.....	5
3. Přechod práv jinak než děděním	6
3.1 Dědické řízení.....	6
3.2 Nároky, přecházející mimo dědění.....	7
3.3 Okruh oprávněných osob.....	8
4. Přechod práv a povinností k nepatrnému majetku zůstavitele na vypravitele pohřbu.....	9
5. Přechod práv a povinností ze smlouvy o nájmu bytu obecně	10
5.1 Smrt pronajímatele	10
5.2 Smrt nájemce	11
5.3 Specifika přechodu nájmu bytu	11
5.4 Přechod práv a povinností z nájmu dle nového občanského zákoníku	13
5.4.1. Přechod nájmu bytu dle nové úpravy od 1. ledna 2014	13
5.5 Přechod nájmu družstevního bytu	15
5.6 Smrt nájemce služebního byt.....	16
5.7 Smrt nájemce bytu zvláštního určení	17
6. Autorská práva.....	19
6.1 Předmět práva autorského	19
6.2 Obsah autorského práva	20
6.2.1. Osobnostní autorská práva	20
6.2.2. Majetková autorská práva	20
6.2.3. Přechod majetkových práv jiným způsobem ne děděním.....	22

7.	Stavební spoření	22
7.1	Přechod práv a povinností na pozůstalého manžela	24
7.2	Převzetí práv a povinností jedním dědicem.....	25
7.3	Přechod práv a povinností ze stavebního spoření na stát	25
7.4	Změna v souvislosti s rekodifikací soukromého práva	26
8.	Penzijní připojištění	26
8.1	Pozůstalostní penze	27
8.2	Odbytné	28
9.	Právo na pojistné plnění z pojištění osob	28
9.1	Změny od 1. ledna 2014	29
10.	Právo na ochranu osobnosti zemřelé osoby	32
11.	Zvláštní typ přechodu práv jinak než děděním dle nového občanského zákoníku	34
12.	Právní případy v praxi.....	35
12.1	Přechod práva nájmu bytu	35
12.2	Přechod práv z pojistné smlouvy	38
13.	Závěr.....	40
14.	Literatura.....	43

1. Cíl práce a metodika

Cílem mé práce je analýza nového občanského zákoníku v oblasti přechodu práv mimo dědické řízení. Tato právní oblast bude detailně popsána a porovnána právní úprava obsažená v zákoně č. 40/1964 Sb., která se zabývá problematikou přechodu práv a povinností mimo dědické řízení, s novým občanským zákoníkem. Zde se výklad zaměří na změny, které vzniknou k 1. 1. 2014, tedy ke dni účinnosti nové právní úpravy zakotvené v zákoně č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník).

V závěru práce bude zhodnoceno dosažení cíle této práce. Zde bude také shrnuto, k jakým nejvýraznějším změnám dojde dnem účinnosti nového občanského zákoníku v této právní oblasti.

Za tímto účelem bude provedeno shromáždění odborné literatury, právních předpisů, článků uvedených v odborných publikacích, které se vztahují k této právní problematice. Dále bude využita rešerše literatury, kompilace dosažených výsledků a poznatků, citace právních norem či paragrafů.

2. Úvod

Má práce pojednává o specifické právní úpravě, která se týká přechodu práv a povinností po smrti nositele jinak než děděním. Při návštěvě notářské kanceláře v Praze, kdy jsem měla možnost nahlédnout a rámcově se seznamovat s touto problematikou, mě zaujala skutečnost, že existují taková práva, která smrtí člověka nezanikají, ba jsou dokonce pod právní ochranou a osoby blízké či osoby z okruhu dědiců mohou tato práva nárokovat, aniž by došlo k dědickému řízení. Poté se má práce zaměřuje na fakt, který může vzniknout v případě, že dědici známi nejsou nebo nárok na přechod práv a povinností odmítnou a v tomto případě se do postavení dědice dostane stát, a to na základě odúmrti.

Práce bude strukturována do jednotlivých kapitol a podkapitol, které se budou detailněji zabývat jednotlivými nároky vyplývajícími z právní úpravy přechodu práv a povinností po smrti nositele. Ty nároky či povinnosti, které by podléhaly dědickému řízení, budou zmiňovány pouze pro dotvoření komplexnosti výkladu daného tématu.

Problematika uváděná v této práci se zejména zaměří na komparaci právní úpravy obsažené v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb. platné k 31. 12. 2013 a nové právní úpravy zakotvené v novém občanském zákoníku č. 89/2012, který nabude účinnosti od 1. 1. 2014. Dále bude využita právní úprava autorského zákona, zákona o stavebním spoření, zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem a další právní úprava související s přechodem práv, která byla uvedena v odborné publikaci či v člancích týkajících se daného tématu.

Zejména v praktické části bakalářské práce bude jako hlavní zdroj informací využita dostupná judikatura Nejvyššího soudu České republiky a Ústavního soudu České republiky. Práce s touto judikaturou napomůže lépe vyjádřit, jak jsou dané případy řešeny v praxi. Jelikož se dané téma týká především přechodu práv a povinností, které byly v držení jednotlivých osob (zůstavitelů), může tedy v těchto případech docházet k různým rozporům mezi osobami, kterým by takovéto nároky mohly připadnout. Vzhledem k nové právní úpravě a cíli bakalářské práce bude i tato praktická část směřovat k naznačení možného postupu dle nové úpravy občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014. Zde se

pokusím o naznačení, jak by soudy mohly po novém roce postupovat při řešení těchto případů a v čem budou spatřovány největší rozdíly oproti úpravě předchozí.

3. Přechod práv jinak než děděním

Po smrti člověka dochází k přechodu jeho práv a povinností (univerzální sukcesi) na jeho právní nástupce (dědice). Existují však určitá práva, která na základě ustanovení zákona přecházejí na určité osoby přímo, tedy jinak než děděním. Právě těmito situacemi se budu ve své práci blíže zabývat. Nejprve se zaměřím na rozdíl mezi přechodem práv a povinností zůstavitele na základě dědění a přechodem práv a povinností mimo dědické řízení. Poté bych se pokusila vymezit jednotlivé nároky, které přecházejí mimo dědění, a následně se budu věnovat jednotlivým konkrétním případům podrobněji.

3.1 Dědické řízení

Dědické řízení je upraveno v § 175a a následujících zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Dědické řízení je zahájeno okamžikem, kdy: *“Příslušný orgán státní správy pověřený vedením matriky oznámí úmrtí ve svém matričním obvodu soudu příslušnému k projednání dědictví. Soud zahájí řízení i bez návrhu, jakmile se dozví, že někdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého.”*¹

V případě, že je dědické řízení zahájeno návrhem o dědickém řízení, dědické řízení se zahájí okamžikem, kdy návrh dojde soudu. Po zahájení dědického řízení soud pověří notáře, aby jako soudní komisař za odměnu provedl úkony v řízení o dědictví. Notář, který byl takto pověřen, má postavení soudního komisaře a jeho úkony se tak považují za úkony soudu. V řízení o dědictví je pak úkolem notáře, aby provedeným šetřením zjistil, kdo jsou dědici zemřelé osoby (zůstavitele) a aby zjistil jaký je rozsah zůstavitelova majetku a dluhů. Za tímto účelem provádí různé důkazy (např. výslech svědků, důkaz znaleckým posudkem, dotazy u bank, apod.). Následně notář vyrozumí dědice o jejich dědickém právu a provede se vypořádání dědictví, zpravidla podle dohody dědiců. Pokud by k jejich dohodě nedošlo, potvrdí soud dědicům nabytí dědictví podle jejich dědických

---

¹ BÍLEK, Petr. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 1120 p. ISBN 978-807-4001-819.

podílů.² Řízení o dědictví končí vydáním usnesení, které soudní komisař vydává jménem soudu, který jej pověřil k provedení úkonů o dědictví. V usnesení je závazně stanoveno, kdo je dědicem zůstavitele a dále je uvedeno, jaká práva a povinnosti dědici nabyli. Toto usnesení je pak veřejnou listinou, kterou prokazují své dědické právo, respektive to, že nabyli majetek zůstavitele.

3.2 Nároky, přecházející mimo dědění

Existují nároky, které v případě smrti fyzické osoby přechází na jiné osoby mimo rámec dědění, v řízení o dědictví o nich proto nemůže být rozhodnuto. Soudní komisař v řízení o dědictví zpravidla informuje dědice, o které nároky se jedná a jak je mají uplatnit, aby se tak předešlo situaci, že o ně přijdou.

V případě, že nejsou známy osoby, na které by mohly práva a povinnosti mimo dědictví přejít (resp. takové osoby neexistují), nastane situace, že tato práva a povinnosti zaniknou nebo se stanou předmětem dědění.³

„V právní úpravě neexistují ustanovení, které by tato práva souhrnně vypočítávaly. O tom, že konkrétní právo přechází v případě smrti fyzické osoby na třetí osoby mimo rámec dědění, na základě jakých principů, jakož i na které konkrétní osoby, se dozvídáme z jednotlivých - ve vztahu k občanskému zákoníku zvláštních - právních předpisů, které je navíc možné zařadit do různých právních odvětví.“⁴

Nároků, které přecházejí na oprávněné osoby mimo dědictví, je celá řada. Pro ucelení pohledu na danou problematiku přechodu práv mimo dědictví uvádím jejich příkladný přehled:

- přechod práv a povinností k nepatrnému majetku zůstavitele na vypravitele pohřbu
- peněžité nároky z pracovního poměru
- peněžité nároky z nemocenského pojištění
- peněžité nároky ze sociálního zabezpečení
- právo na pojistné plnění

² k tomu blíže viz § 175q, zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

³ ŠPOKOVÁ, Eliška. Přechod práv jinak než dědění. *Ad Notam*. 2001, 5-6, s. 112. DOI: AN 5-6/2001.

⁴ KLEGA, Lukáš. Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než dědění. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 5. DOI: 1210-6348.

- právo nájmu bytu
- autorská práva
- práva a povinnosti ze smlouvy o stavebním spoření
- práva a povinnosti ze smlouvy o penzijní připojištění
- nároky založené restitučními normami
- právo na ochranu osobnosti zemřelé osoby (postmortální ochrana)
- odškodnění za nucené nasazení.⁵

Já jsem si však z tohoto výčtu vybrala několik oblastí, kterým se budu ve své práci věnovat podrobněji. Patří mezi ně: přechod práv a povinnosti k nepatrnému majetku zůstavitele, přechod práva nájmu bytu, autorská práva, práva a povinnosti ze smlouvy o stavebním spoření, práva a povinnosti ze smlouvy o penzijním připojištění, právo na pojistné plnění, právo na ochranu osobnosti zemřelé osoby.

3.3 Okruh oprávněných osob

Přechod práv zůstavitele, která jsou nabývána jinak než děděním, se může týkat jak dědiců, tak i osoby, které dědici zůstavitele nejsou. Dědici zůstavitele jsou osoby, kterým svědčí dědické právo ze závěti či ze zákona a které jsou způsobilé dědit a které dědictví neodmítly. Dědicové odpovídají za dluhy zůstavitele do výše ceny toho, co z dědictví nabyly.⁶

Často ale nabyvatelé těchto práv nejsou dědicové, práva na ně přecházejí přímo na základě konkrétního ustanovení příslušného zákona, a tito nabyvatelé nenesou odpovědnost za zůstavitelovy závazky, neboť nemají postavení dědice.

---

⁵ výčet z článku: KLEGA, Lukáš. Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 5. DOI: 1210-6348.

⁶ blíže viz § 470 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

4. Přejchod práv a povinností k nepatrnému majetku zůstavitele na vypravitele pohřbu

Pokud soud v rámci dědického řízení při předběžném šetření zjistí, že zůstavitel zanechal majetek nepatrné hodnoty, pak vydá usnesení, kterým rozhodne, že majetek nepatrné hodnoty připadá vypraviteli pohřbu a současně řízení zastaví.⁷

V praxi v současné době hovoříme o tom, že majetek nepatrné hodnoty je ten, jehož cena nepřesahuje výši 25.000,- Kč - 30.000,- Kč. Pověštinou se s majetkem nepatrné hodnoty setkáváme u osob, které byly trvale umístěny v domově důchodců, neměly vlastní byt a jejich majetek tvoří pouze osobní věci zanechané v domově důchodců. Dále osoby, bez vlastní domácnosti a které žily v rodině svých příbuzných.⁸

Vypravitel pohřbu v tomto případě nabývá nepatrný majetek na základě citovaného ustanovení v občanském soudním řádu, mimo dědické řízení, a nijak neodpovídá za dluhy zůstavitele. Nepatrný majetek zůstavitele je mu vydáván jako náhrada za to, že nesl náklady pohřbu a má sloužit k jejich kompenzaci. To je však možné pouze se souhlasem vypravitele pohřbu, protože bez jeho souhlasu mu nepatrný majetek zůstavitele nemůže být vnučen. K vydání nepatrného majetku zůstavitele nemůže dojít proti vůli toho, kdo se postaral o pohřeb; převzat musí být však všechny majetek zůstavitele, nikoliv jen některé jeho části.⁹

Právní nástupnictví po zůstaviteli, který nezanechal majetek, se mohou stát pouze osoby, které po něm dědily. Jestliže zůstavitel nezanechal majetek nebo zanechal majetek pouze nepatrné hodnoty a nemá právního nástupce, který by vstupoval do jeho práv a povinností.¹⁰

---

⁷ viz § 175h odst. 2, zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁸ MIKEŠ, Jiří a Ladislav MUZIKÁŘ. *Dědické právo v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011, 432 s. Praktik. ISBN 978-808-7212-790

⁹ viz FIALA, Roman. *Přehled judikatury ve věcech dědických*. Praha: ASPI, 2006, 494 s. Judikatura (ASPI), 31. sv. ISBN 80-735-7182-X. judikát uveřejněný pod značkou R 18/86

¹⁰ Krajský soud v Hradci Králové, spis uveden pod značkou 26 Co 131/2001, [AN 6/2002 str. 142]

5. Přejchod práv a povinnosti ze smlouvy o nájmu bytu obecně

V případě přechodu nájmu bytu bych ráda zprvu věnovala pozornost výkladu o samotném nájmu, jelikož z něho vyplývají práva a povinnosti jak nájemce, tak i pronajímatele, které umožňují lépe proniknout do specifik spojených právě s přechodem nájmu bytu.

Tedy obecně hovoříme o nájemní smlouvě upravené v občanském zákoníku zákonem č. 40/1964 Sb. v § 663 - § 723 v platném znění, která za trvání života zůstavitele splňovala zákonné podmínky o nájmu nemovitosti nebo věci movité. V této smlouvě se pronajímatel zavázal, že nájemci pronajme daný předmět nájmu za úplatu.

Dojde-li ke smrti fyzické osoby, která byla pronajímatelem, bude tento předmět nájmu zařazen do soupisu aktiv dědictví v ceně obvyklé, která je stanovena ke dni úmrtí zůstavitele. Obvyklou (tržní cenu) předmětu nájmu, stanoví soudní znalec nebo realitní kancelář, jež bude oslovena příslušným notářem, který byl ustanoven soudním komisařem. V případě, že byl zůstavitel nájemcem, v aktivech dědictví se tato skutečnost neodrazí, jelikož zůstavitel nebyl vlastníkem najaté věci.

5.1 Smrt pronajímatele

Mezi jeden ze způsobů ukončení nájmu patří i změna vlastníka pronajaté věci. Zemře-li majitel pronajímané věci či nemovitosti (pronajímatel), dochází k přechodu vlastnictví na dědice. Dědic, a tudíž nový majitel pronajímané věci, se dostává do pozice pronajímatele.

V okamžiku, kdy se nájemce dozví o smrti pronajímatele, a tedy i o změně dosavadního vlastníka za vlastníka nového, má nárok na zproštění se svých závazků vůči vlastníku předchozímu. Z toho vyplývá, že nájemní smlouva může být v tomto případě vypovězena pouze nájemcem, a to i v případě, že smlouva byla uzavřena na dobu určitou, jak zákon popisuje. Výpověď by však měla být podána neprodleně a to v nejbližším výpovědním období.¹¹

---

¹¹ŠPOKOVÁ, Eliška. Přechod práv jinak než děděním. *Ad Notam*. 2001, 5-6, s. 112. DOI: AN 5-6/2001.

5.2 Smrt nájemce

V případě úmrtí nájemce nájemní vztah vždy zanikne, neboť se má za to, že práva a povinnosti spojené s nájemní smlouvou jsou vázány vždy a pouze na osobu nájemce, tedy na zůstavitele.

5.3 Specifika přechodu nájmu bytu

Občanský zákoník stanovuje přesné podmínky, za kterých může dojít k přechodu nájmu bytu, aniž by byl právní důvod k uzavření nové nájemní smlouvy. „*Přechod práva nájmu bytu je právním nástupnictvím, v důsledku kterého přecházejí na osobu stanovenou v zákoně práva a povinnosti předchozího nájemce; původní nájemní vztah nezaniká a trvá i nadále, se všemi základními obsahovými atributy jako je předmět nájmu, výše nájemného i určení doby, na níž byl nájem sjednán. Za tohoto stavu není proto třeba uzavírat novou nájemní smlouvu.*“¹²

*„Přechod nájmu bytu znamená, že pronajímatel je povinen strpět jako nového nájemce bytu, jehož dosavadní nájemce zemřel, určitou osobu, která splňuje zákonem stanovené podmínky pro přechod nájmu bytu.“*¹³

K přechodu práv a povinností z nájmu bytu dochází nezávisle na dědickém řízení. Osoby, kterých se přechod nájmu bytu týká, často nemusí být ani totožné s okruhem dědiců. V situaci, kdy zemře dosavadní a jediný nájemce bytu a nejedná se o společný nájem manželů, přechází práva a povinnosti z tohoto nájmu na osobu, která žila společně s nájemcem v tomto bytě a nemá byt vlastní. Je nutné zdůraznit, že pro přechod práv a povinností na tuto osobu je důležité, aby tato osoba ke dni úmrtí nájemce žila v tomto bytě s ním, a zároveň neměla byt vlastní. Pokud se stane, že osobou, která žila v bytě se zůstavitelem, je někdo jiný než nájemcův manžel, registrovaný partner, rodič, sourozenec, zeť, snacha, dítě nebo vnuk, přechází práva a povinnosti z nájmu bytu na ni za podmínky, že pronajímatel s bydlením této osoby v jeho bytě vyjádří svůj písemný souhlas.

---

¹³ FETTER, Richard. Přechod nájmu bytu. *Epravo* [online]. 2012, č. 86185 [cit. 2014-01-03].

„Splňuje-li více osob podmínky pro přechod nájmu, přejdou práva a povinnosti z nájmu na všechny společně a nerozdílně – stanou se společnými nájemci.“⁹ V případě, že se mezi těmito osobami vyskytuje potomek zemřelého, přechází práva a povinnosti přímo na něj. To znamená, že potomci jsou při přechodu nájmu bytu upřednostněni.

Při přechodu nájmu bytu je však omezena doba jeho trvání, a to na dobu dvou let od smrti nájemce. Toto časové omezení se nevztahuje na osoby, které by v době nabytí práva a povinností k přechodu nájmu bytu dosáhly věku 70 let, stejně tak se toto omezení netýká osob, které by v době přechodu nájmu bytu na jejich osobu, nedosáhly plnoletosti (18 let). Oproti předchozí úpravě účinné od 31. března 2006 do 31. října 2011 tak došlo k změnám v novém občanském zákoníku, a to zákonem č. 89/2012 Sb., k rozšíření okruhu oprávněných osob, na které přešlo právo nájmu bytu, ale zároveň byla omezena doba, po kterou nový nájem trvá.¹⁴ Každá osoba, která splňuje podmínky pro přechod nájmu bytu, může do jednoho měsíce od smrti nájemce, předat písemné oznámení pronajímateli, že v nájmu bytu nebude pokračovat. Tímto dnem (dnem doručení oznámení) její nájem zaniká.¹⁵

„ S účinností od 1. 11. 2011 nová právní úprava přechodu nájmu v ustanovení v § 706 občanského zákoníku výrazně posílila vlastnická práva pronajímatele a jeho možnosti dispozice s bytem. Nájem přechází automaticky na vyjmenované nejbližší příbuzné, nově znovu – na rozdíl od úpravy účinné od 31. 3. 2006 do 31. 10.2011, kdy tomu tak nebylo – rovněž vnuků, kteří žili v den smrti ve společné domácnosti s nájemcem v bytě. Na jiné osoby, které žily v den smrti s nájemcem v bytě (ostatní příbuzné zesnulého nájemce, než vyjmenované v ust. § 706 odst. 1 větě druhé občanského zákoníku, ve znění od 1. 11. 2011, nebo jiné se zesnulým nájemcem spolující osoby), přechází nájem pouze, pokud pronajímatel s jejich bydlením v bytě vyjádřil souhlas, který musí mít písemnou formu.“¹⁶

---

¹⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J, Černý FILIP, Jungwirthová MARIANNA, Klíma PAVEL, Profeldová TEREZA a Šrotová ELIŠKA. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

¹⁵ blíže viz § 2279 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

¹⁶ FETTER, Richard. Přechod nájmu bytu. *Epravo* [online]. 2012, č. 86185 [cit. 2014-01-03].

Pokud šlo o nájem, kdy v bytě žili společně manželé, kteří byli společnými nájemci bytu, a jeden z nich zemře, dle ustanovení § 707 odst. 1 občanského zákoníku platí, že v tomto případě se stane jediným nájemcem pozůstalý manžel.

5.4 Přejed práv a povinností z nájmu dle nového občanského zákoníku

V úvodu kapitoly, byla uvedena specifika nájmu v obecné rovině, i zde dojde od 1. ledna 2014 k úpravám, které se týkají pravidel při změně vlastnictví pronajímané věci. Konkrétně § 2221 zákona č. 89/2012 upravuje způsob přechodu práv a povinností z nájmu. Nově se zde zakotvuje, že při přechodu nájmu nejsou pro pronajímatele závazná smluvní ustanovení mezi původními nájemci a pronajímatelem, která jsou nad rámec zákona, s výjimkou, kterou tvoří případ, kdy nabyvatel o těchto ujednáních věděl.¹⁷ Odstavec 1 tohoto paragrafu říká: „ *Změní-li se vlastník věci, přejdou práva a povinnosti z nájmu na nového vlastníka.*“ K přechodu práv a povinností z nájmu tak dochází automaticky ze zákona na nového vlastníka pronajaté věci.

5.4.1. Přejed nájmu bytu dle nové úpravy od 1. ledna 2014

V předchozí podkapitole 5.3, byla uvedena stávající úprava přechodu nájmu bytu, která byla především obsažena v § 706 a § 707 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdější předpisů.

V případě přechodu nájmu bytu dochází s účinností zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník) od 1. ledna 2014 k řadě změn. Ty jsou nyní obsaženy v ustanovení § 2279 - § 2284. Nová právní úprava v zásadě vychází ze stávající úpravy přechodu nájmu bytu s několika menšími transformacemi.

Tou první je situace, kdy dle ustanovení § 2279 odst. 1 přechází právo nájmu bytu na jinou osobu než na nájemcova manžela, partnera, atd., v tomto případě na ni přejde nájem, jen pokud pronajímatel s přechodem nájmu na tuto osobu souhlasil. Na rozdíl od stávající

---

¹⁷ BĚLOHLÁVEK, Alexander J, Černý FILIP, Jungwirthová MARIANNA, Klíma PAVEL, Profeldová TEREZA a Šrotová ELIŠKA. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

úpravy obsažené v § 706 odst. 1 se již pro tento souhlas nevyžaduje obligatorní písemná forma. Projevuje se zde tak zásada bezformálnosti nového občanského zákoníku. Tím druhým je případ, kdy více osob splňuje podmínky pro přechod nájmu bytu a tento nájem na ně přechází společně a nerozdílně. Každý z nich pak může do jednoho měsíce od smrti nájemce písemně oznámit pronajímateli, že v nájmu bytu již nehodlá pokračovat. Její nájem pak zaniká okamžikem, kdy toto její oznámení dojde pronajímateli. Oproti stávající úpravě v § 706 odst. 4, kdy nájem zanikal dnem oznámení, dle nové úpravy musí toto oznámení být pronajímateli přímo doručeno.

Zcela nově se v § 2281 odst. 1 upravuje složení jistoty z nájemního vztahu. V případě přechodu práv a povinností z nájmu na člena nájemcovy domácnosti, má pronajímatel právo požadovat po něm jistotu a to v případě, že nebyla zemřelým nájemcem již složena. Totéž platí i v případě, kdy pronajímateli vznikne povinnost splacenou jistotu vypořádat s dědici nájemce.

Odstavec 2 tohoto paragrafu řeší situaci, kdy došlo k přechodu práv a povinností na člena domácnosti a nájemce zaplatil nájemné předem. Za této situace musí člen nájemcovy domácnosti zůstavitelovy dědici vydat, co takovým zaplacením ušetřil, nebo co nabyl.

Další, nově, zákonem upravenou oblastí je takzvaná posloupnost přechodu nájmu bytu, která je zakotvena v § 2282. Smyslem této úpravy je posílit postavení pronajímatele jako zůstavitelova věřitele. Platí totiž, že tam, kde nepřejdou práva a povinnosti z nájmu bytu na člena domácnosti, který žil v tomto bytě společně se zůstavitelem (např. proto že tato osoba měla vlastní byt), přechází tato práva na jeho dědice. Za dluhy z nájmu, které vznikly před smrtí nájemce, odpovídají členové domácnosti a dědici společně a nerozdílně.

V novém občanském zákoníku je v § 2283 upravena možnost ukončení nájmu bytu výpovědí ze strany pronajímatele v případě, že nájemce zemřel: „*Pronajímatel může nájem vypovědět bez uvedení důvodu s dvouměsíční výpovědní dobou do tří měsíců poté, co se dozvěděl, že nájemce zemřel, že práva a povinnosti z nájmu na člena nájemcovy domácnosti nepřešla a kdo je nájemcovým dědicem nebo kdo spravuje pozůstalost.*“ Obdobně může být nájemní vztah ukončen ze strany nájemcova dědice. Pokud dědici

nejdou známi, může tuto výpověď podat správce dědictví, případně vykonavatel závěti, byl-li ustanoven. Tato výpověď je však omezena objektivní šestiměsíční lhůtou od smrti nájemce.¹⁸ Nelze ani vyloučit, že ve shora uvedeném případě dojde k ukončení nájmu dříve než ve dvouměsíční výpovědní lhůtě, a to dohodou mezi pronajímatelem a dědici nebo správcem dědictví.

Speciální situace, kdy není znám nájemcův dědic, je obsažena v § 2284. Pronajímatel může vyklidit byt po uplynutí doby šesti měsíců ode dne nájemcovy smrti, a to v případě, že není znám nájemcův dědic. Tím dojde k zániku nájmu bytu. Věci z tohoto bytu budou uloženy na náklady nájemcova dědice na místě veřejného skladiště či u jiného uschovatele. Nepřevezme-li nájemcův dědic věci bez zbytečného odkladu, může je pronajímatel vhodným způsobem prodat ve svůj prospěch.

5.5 Přejed nájmú družstevního bytu

S členstvím v bytovém družstvu je zpravidla spojeno právo nájmu družstevního bytu. Družstevním bytem se rozumí byt, který družstvo pronajímá nebo jiným způsobem dává do užívání svým členům.¹⁹ Družstvo tak svým členům zajišťuje uspokojení jejich bytových potřeb. Občanský zákoník obsahuje zvláštní úpravu, která se týká právě přechodu nájmu družstevního bytu v případě úmrtí člena bytového družstva. Zákon rozlišuje dvě situace, které mohou nastat.

Za první se jedná o případ, kdy jde o společný nájem družstevního bytu manželů. Tento společný nájem smrtí jednoho z manželů zanikne a bylo-li právo na družstevní byt nabyto za trvání manželství, zůstává členem družstva pozůstalý manžel a jemu náleží členský podíl; k tomu přihlédne soud v řízení o dědictví.²⁰ Soud v řízení o dědictví k přechodu nájmu družstevního bytu na pozůstalého manžela přihlédne zpravidla tak, že do aktiv dědictví zařadí náhradovou pohledávku vůči pozůstalému manželovi ve výši poloviny

---

¹⁸ BĚLOHLÁVEK, A, J, Černý F, Jungwirthová M, Klíma P, Profeldová T, Šrotová E. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

¹⁹ viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 1999 spis. zn. 21 Cdo 327/1999

²⁰ k tomu viz § 707 odst. 2, zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

hodnoty členských práv a povinností v bytovém družstvu, která se rovná obvyklé ceně družstevního bytu.²¹

V případě, že zůstavitel pozůstalého manžela nezanechal, nebo že nešlo o společný nájem družstevního bytu manželi (např. protože jeden z manželů nabyl právo na družstevní byt před uzavřením manželství) přechází jeho smrtí členství v družstvu a nájem družstevního bytu na toho dědice, kterému připadl členský podíl. Otázku přechodu nájmu družstevního bytu řeší nový občanský zákoník v § 2279 odst. 5 a to stejným způsobem jako občanský zákoník stávající.²² K žádné změně zde nedochází.

5.6 Smrt nájemce služebního byt

Pojmem služební byt lze definovat takto:

- Byt v domě a jiném objektu určenému pro ubytování osob, které mají v těchto bytech bydlet ze služebních důvodů proto, že by jinak byl ohrožen provoz objektů nebo znemožněn výkon jejich zaměstnání,
- byt ve vlastnictví nebo v nájmu právnických a fyzických osob, který slouží k ubytování jejich pracovníků,
- byt ozbrojených složek.²³

Současná úprava zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v § 713 odst. 2 ustanovuje, že smrtí nájemce služebního bytu nájem nezaniká, ale že osoba blízká má nárok v tomto bytě bydlet. V případě, že je tato osoba blízká vyzvána pronajímatelem k vyklizení služebního bytu, musí tak učinit a to nejpozději do třech měsíců od doručení této výzvy: „*Jestliže byt, ke kterému byl sjednán nájem na dobu výkonu určité práce, užívá po smrti nájemce osoba blízká, má právo v bytě bydlet. Vyzve-li ji však pronajímatel, aby byt vyklidila, je povinna tak učinit do tří měsíců ode dne doručení této výzvy. V případě smrti nájemce, k níž došlo v souvislosti s výkonem této práce, není tato osoba povinna se vystěhovat, dokud jí není zajištěna přiměřená bytová náhrada.*“²⁴

²¹ blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2004 spis. zn. 30 Cdo 791/2004

²² BĚLOHLÁVEK, A, J, Černý F, Jungwirthová M, Klíma P, Profeldová T, Šrotová E. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

²³ blíže viz § 7 zákona č. 102/1992 Sb. ve znění platném do 31. 10. 2011

²⁴ viz § 713 odst. 2, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Nová úprava občanského zákoníku účinná od 1. ledna 2014, říká, že nájem služebního bytu zaniká dnem úmrtí nájemce tohoto bytu. Osoba, která v bytě bydlela společně s nájemcem, má právo v tomto bytě bydlet. Bude-li však pronajímatelem tato osoba vyzvána, aby tento byt vyklidila, je povinna tak učinit, a to nejpozději do tří měsíců od doručení této výzvy.²⁵ Nová úprava tak zrušila povinnost pronajímatele zajistit přiměřenou bytovou náhradu pro nájemcova pozůstalého, který s ním v tomto bytě žil.

5.7 Smrt nájemce bytu zvláštního určení

Nájem bytu zvláštního určení je současným zákonem definován v § 685 odst. 3 zákona č. 40/1964: *„Byty zvláštního určení jsou byty zvlášť upravené pro bydlení zdravotně postižených osob a byty v domech zvláštního určení.“*

Přechod nájmu bytu zvláštního určení je současnou právní úpravou vymezen § 713 zákona č. 40/1964, občanský zákoník. Jestliže v bytě zvláštního určení žijí manželé a jeden z nich zemře, má právo pozůstalý manžel či osoby vyjmenované v § 706 odst. 1 v tomto bytě nadále bydlet, a to do doby, dokud jim není zajištěna přiměřená bytová náhrada.²⁶ Povinnost zajistit přiměřenou bytovou náhradu pro pozůstalého manžela či osobu blízkou zaniká uplynutím doby dvou let od smrti nájemce.

Od 1. ledna 2014 je nájem bytu zvláštního určení vymezen v § 2300 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. Tento typ nájmu je zpravidla určen pro osoby se zdravotním postižením nebo se jedná o byt v domě s pečovatelskou službou či o byt v domě se zařízením pro osoby se zdravotním postižením. Smlouva o nájmu bytu zvláštního určení může být uzavřena pronajímatelem pouze na základě písemného doporučení zřizovatele tohoto domu či bytu nebo jeho právního nástupce.

Přechod nájmu bytu zvláštního určení je upraven v § 2301 odst. 1, který stanoví: *„Zemře-li nájemce, nájem bytu zvláštního určení skončí a pronajímatel vyzve osoby, které bydlely v bytě společně s nájemcem, aby byt vyklidily nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy*

²⁵ blíže viz § 2299 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

²⁶ blíže viz § 713 odst. 1 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

výzvu obdrží; nejsou-li v bytě takové osoby, pronajímatel vyzve obdobně nájemcovy dědice.“

Smrtí nájemce bytu zvláštního určení dojde od 1. ledna 2014 ke skončení tohoto nájmu a osoba blízká či pozůstalý manžel již nemá nárok v bytě bydlet a nemusí jim být zajištěna ani přiměřená bytová náhrada.

6. Autorská práva

Autorská práva spadají do těch práv, které po smrti osoby mohou přecházet mimo rámec dědění. Autorská práva spolu s právy průmyslovými patří do skupiny, kterou souhrnně nazýváme práva k nehmotným statkům. Nehmotný statek můžeme popsat jako statek dušení povahy. Z definice nehmotného statku vyplývá, že užíváním neztrácí svou funkci (i v případě, že je využíván větším počtem subjektů), tedy, že neztrácí na své kvalitě.

Autorská práva jsou upravena zákonem č. 121/2000 Sb. o autorských právech. Jejich předmět je vymezen v § 2 tohoto zákona, který v přesném výčtu určuje, co lze za předmět práva autorského považovat.

6.1 Předmět práva autorského

Předmětem práva autorského je dílo literární, dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické. Za dílo zákon také považuje počítačový program, který je původním autorovým vlastním duševním výtvořem. Právo autorské se dále vztahuje na dokončené dílo a na fáze a části jeho vývoje (např. jména postav). Překlad díla do jiného jazyka, tvůrčí zpracování díla jiného autora jsou také považovány za předmět práva autorského. Myslím, že je v tomto případě vhodné uvést, co zákon za autorská práva nepovažuje. Jde zejména o námět díla sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf, apod.²⁷ Což je pro mě zajímavá skutečnost, jelikož vím, jak složité je například vytvořit statistický graf a k tomu vyjádření vhodného vzorce za použití vlastních myšlenek a poznatků.

Zde se dostávám k otázce, jaká práva plynou pro autora, který vytvořil autorské dílo? Na tuto otázku dostáváme odpověď v § 1 autorského zákona, který uvádí výčet práv souvisejících s právem autorským:

---

²⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xii, 640 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5.

- práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,
- právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,
- právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
- právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,
- právo zveřejnitelé k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv.
- právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu.

6.2 Obsah autorského práva

Autorský zákon ve své úpravě rozlišuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. V jednotlivých podkapitolách se výkladem těchto práv budu blíže zabývat.

6.2.1. Osobnostní autorská práva

Obecně k osobnostnímu autorskému právu můžeme říct, že zahrnuje skupinu práv, které jsou spojena s autorem samotným (s osobou autora). Souhrnně můžeme pod osobnostní práva autora zahrnout vše, co se týká oprávněných zájmů autora a co nespadá pod práva majetková. Tato práva jsou upravena v § 11 autorského zákona.

Autor se nemůže osobnostních autorských práv vzdát ani je převést na jinou osobu. Smrtí autora dochází k zániku osobnostních práv, což znamená, že tato práva nepřecházejí na dědice. I v tomto případě ale platí, že i po smrti autora a to po dobu časově neomezenou, nesmí dojít k užití díla takovým způsobem, který by snižoval jeho hodnotu a zůstává zachováno i právo na autorské označení, je-li to obvyklé (nejde-li o dílo anonymní). Ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovy blízkých, a to i v případě, že již uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Osobami blízkými budou ve většině případů i dědicové majetkových práv autora.

6.2.2. Majetková autorská práva

Na rozdíl od osobnostních práv, která jak jsem uvedla výše v předchozí podkapitole, zanikají smrtí autora, jsou majetková autorská práva předmětem dědění.

Autorský zákon vypočítává práva, která jsou s majetkovými autorskými právy spojena:

- Dle § 12 autorského zákona má autor právo své dílo užít – jedině autor může dílo užívat, popřípadě udělit smlouvu (licenci), ve které opravňuje třetí osobu k jeho užití.
- § 15 autorského zákona se týká pronájmu originálu či rozmnoženiny díla – toto ustanovení je též upraveno mezinárodními smlouvami, kterými jsou například Dohoda TRIPS či Smlouva WIPO.
- § 25 autorského zákona, kde zakotvuje právo na autorskou odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.

V shora uvedeném přehledu jsem uvedla pouze několik paragrafů, které patří mezi majetková autorská práva. Podrobnou úpravu všech majetkových autorských práv a jejich obsah upravují § 12 - § 25 autorského zákona.

Z hlediska problematiky přechodu autorských majetkových práv nás nejvíce zajímá § 26 autorského zákona. Hned první odstavec tohoto paragrafu stanoví, že majetkových práv se autor nemůže vzdát. Tato práva jsou nepřevoditelná a také je nelze postihnout výkonem rozhodnutí. To však neplatí pro pohledávky, které by z takových majetkových práv mohly vzniknout, ty převoditelné jsou a lze je postihnout výkonem rozhodnutí.

Jak jsem již zmínila v úvodu této podkapitoly, majetková autorská práva jsou předmětem dědění. V situaci, kdyby tato práva dědilo více dědiců, použijí se na jejich vzájemné vztahy k dílu ustanovení autorského zákona o spoluautorech²⁸. O nakládání s dílem pak rozhodují jednomyslně. Z § 108 odst. 5 potom vyplývá, že majetková práva se z důvodu jejich nepřevoditelnosti neoceňují.

Stane-li se, že při dědění ze závěti či v případě odúmrti, případnou majetková autorská práva státu Česká republika, vykonává je svým jménem Státní fond kultury, nebo Státní fond pro podporu a rozvoj kinematografie jde-li o dílo audiovizuální. Příjmy plynoucí z výkonu těchto práv, která připadla státu, jsou pak účelově vázány k těmto fondům.²⁹

---

²⁸ viz blíže §8 odst. 4 zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ viz § 26 odst. 2 zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů

To, že majetková práva jsou předmětem dědění, zmiňuji pouze ve zkratce a to z toho důvodu, že je podle mého názoru nutné uvést ucelenější pohled na danou problematiku.

6.2.3. Přechod majetkových práv jiným způsobem než děděním

K přechodu autorských práv jiným způsobem než děděním, dochází v situaci, která je zakotvena v § 27 odst. 1 a v § 28.

První zmiňovaný paragraf ustanovuje, že majetková autorská práva trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti. Tím, že uplyne tato doba, se stává dílo volným. Poté postupujeme dle § 28 odst. 1.: „*Dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv, může každý bez dalšího volně užit.*“ Z čehož vyplývá, že okamžikem, kdy se dílo stane dílem volným, tak je kdokoli oprávněn k jeho užití a to i bez souhlasu dědiců. Toto ustanovení se tedy týká osob, které nespádají do okruhu dědiců.

Ten, kdo po uplynutí doby trvání majetkových práv, poprvé zveřejní dosud nezveřejněné dílo, tak mu takovýmto zveřejněním vznikají výlučná majetková práva k tomuto dílu. A to práva v rozsahu, v jakém by náležela původnímu autoru tohoto díla (nezveřejněného díla).³⁰

7. Stavební spoření

Téměř každý z nás ve svém životě přemýšlí o tom, jak nejlépe uspořít větší obnos finančních prostředků. Po prozkoumání mnoha nabídek, kterými bankovní instituce lákají nové klienty, pak člověk dochází k přesvědčení, že tímto způsobem by mohlo být například uzavření stavebního spoření, a to především díky primárnímu bonusu ve formě státní podpory a poměrně vysokému úroku z vkladů.

Rámcem stavebního spoření a jeho státní podpora byl ustanoven zákonem č. 96/1993 Sb. (zákon o stavebním spoření). Tento zákon obsahuje speciální úpravu, která se zabývá situací, jež nastane, pokud zemře účastník stavebního spoření. V tomto

---

³⁰ viz detailněji § 28 odst. 2 zákon č. 121/2000 Sb., autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů

ustanovení jsou rozlišovány právě tři možné postupy, které mohou v souvislosti s úmrtím účastníka stavebního spoření nastat.³¹

V nedávné době se úpravou uvedenou v § 8 zákoně o stavebním spoření zabýval i Ústavní soud ČR a to ve svém nálezu I ÚS 1649/09-2, kdy byla podána ústavní stížnost spojená s návrhem na zrušení citovaného paragrafu a to z toho důvodu, že porušuje právo na dědění dle článku 11 odst. 1 listiny základních práv a svobod. Ústavní soud tuto stížnost odmítl s tím, že je zjevně neopodstatněná. Dle názoru Ústavního soudu ČR věta 2. článku 11 listiny v žádném případě neznamená, že by veškerý majetek po zůstaviteli musel být projednáván pouze v režimu dědického řízení. Citované ustanovení chrání institut dědění jako takový a nevylučuje proto případy zvláštního právního nástupnictví. Ústavní soud v citovaném nálezu dovozuje, že stavební spoření by mělo především sloužit k financování bytových potřeb, přičemž u manželů lze za trvání manželství usuzovat, že stavební spoření bude sloužit pro obstarání bydlení pro oba manžele společně. Lze proto uzavřít, že to, zda mají práva a povinnosti ze stavebního spoření přecházet v rámci dědické sukcese nebo zda se budou řídit úpravou zvláštní, je věcí právně politické úvahy, a nikoli otázkou, kterou by bylo možno posuzovat z pohledu základních práv a svobod.³²

---

³¹ RYŠÁNEK, Zdeněk. Důsledky úmrtí účastníka stavebního spoření a penzijního připojištění. *Beck-online* [online]. 1996, č. 1 [cit. 2013-09-12].

³² podrobněji viz nálezy Ústavního soudu ČR IUS 1649/09-2

7.1 Přejchod práv a povinností na pozůstalého manžela

Paragraf 8 odst. 1 zákona o stavebním spoření a státní podpoře stanoví, že v případě úmrtí účastníka stavebního spoření přecházejí práva a povinnosti ze stavebního spoření na pozůstalého manžela. Můžeme tedy říci, že k přechodu práv a povinností dochází ze zákona bez možnosti tuto skutečnost v dědickém řízení jakkoli ovlivnit. Soud v řízení o dědictví ke skutečnosti přechodu pouze přihlédne. Za předpokladu, že podíl obou manželů na jejich společném jmění manželů je stejný³³, pak soud při vypořádání dědictví ke skutečnosti přechodu práv a povinností ze stavebního spoření na pozůstalého manžela přihlédne tak, že do aktiv dědictví bude zahrnuta náhradová pohledávka vůči pozůstalému manželovi, a to ve výši poloviny ceny těchto práv a povinností.³⁴

Co se ale skrývá pod právy a povinnostmi, která na pozůstalého manžela přecházejí? Mezi práva, která po splnění zákonných podmínek dle zákona o stavebním spoření, mohou přecházet, patří:

- Právo na peněžní prostředky uložené na účtu stavebního spoření,
- právo na příspěvek fyzické osobě – v podobě státní podpory,
- právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření – které může přímo vyplývat z uzavření smlouvy o stavebním spoření,
- právo na vrácení vkladu po vypovězení smlouvy.

Naopak za povinnosti zákon považuje:

- Spořit dohodnutou částku – tedy finanční obnos, který byl sjednán jako cílová částka klientem u příslušné stavební spořitelny,
- použít poskytnutý úvěr ke stanovenému účelu, kterým je uspokojování bytových potřeb.³⁵

Ocenění práv a povinností ze stavebního spoření je další důležitou otázkou. Obvyklá cena se stanoví ve výši uspořené částky, včetně připsaných úroků a připsané státní podpory respektive jejich záloh na účtu zůstavitele jako účastníka stavebního spoření.

---

³³ § 149 odst. 2 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁴ RYŠÁNEK, Zdeněk. Důsledky úmrtí účastníka stavebního spoření a penzijního připojištění. *Beck-online* [online]. 1996, č. 1 [cit. 2013-09-12].

³⁵ viz § 6 zákon č. 96/1993 Sb., zákona o stavebním spoření a státní podpoře

7.2 Převzetí práv a povinností jedním dědicem

Zákon o stavebním spoření a státní podpoře pamatuje i na případ, kdy účastník stavebního spoření nezanechal manžela, na kterého by přešla práva a povinnosti z tohoto spoření. Příslušnou úpravu nalezneme v § 8 odst. 2: *“Není-li pozůstalý manžel, jsou práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření předmětem dědění, jen dohodnou-li se dědicové v dohodě o vypořádání dědictví, že práva a povinnosti ze stavebního spoření převezme jeden z nich.”*

Je zde však možnost, která by vyplývala z neshody mezi dědici. Odstavec 3 tohoto paragrafu proto definuje postup, tak aby se tato situace dala vyřešit: *“Nedojde-li mezi dědici k dohodě podle odstavce 2, smlouva o stavebním spoření zaniká dnem úmrtí zůstavitele a v dědickém řízení se vypořádá pouze uspořené částka, včetně úroků a poměrné částky státní podpory ke dni úmrtí účastníka stavebního spoření.”*

7.3 Přechod práv a povinností ze stavebního spoření na stát

V případě, kdy zůstavitel nezanechal žádné dědice, na které by mohla práva a povinnosti ze stavebního spoření přejít, dochází k přechodu těchto práv a povinností na stát.³⁶ Tedy dnem úmrtí účastníka stavebního spoření zaniká smlouva o stavebním spoření se státním příspěvkem. Na stát tedy přechází částka vypořádaná postupem dle shora citovaného § 8 odst. 3. Výsledná částka je tedy součtem uspořených finančních prostředků včetně úroků z nich a také poměrné částky státní podpory. Zde však nastává poněkud problematický případ, který se týká právě podpory vyplácené státem, jelikož poměrné vypořádání této částky by opět připadlo státu.

Závěrem kapitoly přechodu práv a povinností ze stavebního spoření se státní podporou bych ráda shrnula, že k přechodu práv a povinností dochází v případech, kdy zůstavitel zanechal manžela či manžela nezanechal a nezanechal ani osoby z okruhu dědiců, v tomto případě dochází k přechodu práv ze stavebního spoření na stát, a to na základě odúmrtí. Podkapitolu 7.2 uvádím pouze pro ucelení přehledu postupů v případě úmrtí účastníka stavebního spoření se státním příspěvkem.

---

³⁶ viz § 462 zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého platí, že dědictví, jehož nenabude žádný dědic připadne státu

7.4 Změna v souvislosti s rekodifikací soukromého práva

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva bude od 1. 1. 2014 zákonem číslo 303/2013 Sb. zcela novelizován shora uvedený § 8 zákona o stavebním spoření. Přejed práv ze stavebního spoření je tímto zákonem zásadně změněn. Bude totiž na rozdíl od dnešního stavu platit, že závazek ze smlouvy o stavebním spoření smrtí účastníka zaniká.

Předmětem pozůstalosti bude pohledávka na výplatu uspořené částky, pohledávka na výplatu záloh státní podpory evidovaných na účtu účastníka a zálohy státní podpory za kalendářní rok, ve kterém účastník zemřel, podle skutečně uspořené částky ke dni smrti účastníka v tomto kalendářním roce.

Součástí pozůstalosti jsou i případné dluhy účastníka vyplývající ze stavebního spoření. Jak vyplývá ze shora uvedeného, práva a povinnosti ze stavebního spoření již nebudou přecházet na oprávněné osoby mimo dědické řízení, a smrtí účastníka zcela zaniknou. Předmětem pozůstalosti tak bude pouze finanční pohledávka vůči stavební spořitelně zahrnující shora uvedené částky.

8. Penzijní připojištění

Penzijní připojištění je upraveno zákonem č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem ve znění pozdějších předpisů. Penzijní připojištění se zakládá na shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých příspěvků ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplácení dávek penzijního připojištění. Tato činnost nesmí být vykonávána jinými osobami než penzijními fondy.³⁷

Pro další výklad je nutné vymežit, které dávky jsou poskytovány z penzijního připojištění:

---

³⁷ viz blíže § 1 odst. 3 zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů

1. Penze, jako pravidelná výplata peněžního obnosu po určitou dobu. Zákonem jsou rozlišeny čtyři druhy penzí:
  - starobní penze
  - invalidní penze
  - výsluhová penze
  - pozůstalostní penze

2. Jednorázové vyrovnání, na které má účastník nárok při splnění podmínek stanovených penzijním plánem.

3. Odbytné, na které má nárok osoba, jež:
  - je účastníkem penzijního připojištění a platila příspěvky alespoň po dobu 12 kalendářních měsíců, a jejíž penzijní připojištění zaniklo dohodou nebo výpovědí. Zároveň účastníku nebyla vyplácena penze a nedošlo k převodu peněžních prostředků k jinému penzijnímu fondu.
  - je fyzickou osobou určenou ve smlouvě o penzijním připojištění, pokud účastník zemřel a nebyla mu vyplácena penze či jednorázové vyrovnání a nevznikl-li nárok na penzi pozůstalostní.³⁸

Existují dva případy, kdy po úmrtí účastníka penzijního připojištění přechází nároky z penzijního připojištění na oprávněné osoby přímo ze zákona a tím i mimo dědické řízení.

Jde zejména o pozůstalostní penzi a o odbytné, kdy účastník při uzavírání smlouvy o penzijním připojištění určí fyzickou osobu, která má v případě jeho úmrtí právo tento nárok čerpat. Může se jednat o osobu z okruhu dědiců nebo touto osobou může být kdokoli jiný, kdo bude účastníkem ve smlouvě o penzijním připojištění určen.

8.1 Pozůstalostní penze

Pozůstalostní penze je upravena v § 20 odst. 1 písm. a) a § 21 odst. 1 písm. d) a odst. 5. Pozůstalostní penzí se rozumí výplata peněžní částky po dobu stanovenou

---

³⁸ viz blíže § 20, § 21, § 23 zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů

penzijním plánem a podmínkou pro vznik tohoto nároku je úmrtí účastníka smlouvy o penzijním připojištění. Pozůstalostní penze náleží, v případě splnění podmínek pro její výplatu, fyzické osobě, kterou účastník určil ve smlouvě. Přitom platí, že může určit i více osob.

8.2 Odbytné

Výše nároku odbytného je přesně vymezena ustanovením § 23 odst. 2: „*Výše odbytného se stanoví jako úhrn příspěvků zaplacených účastníkem a podílu na výnosech hospodaření penzijního fondu odpovídajícího výši jím zaplacených příspěvků. Částky státního příspěvku je penzijní fond povinen vrátit ministerstvu.*“ (Ministerstvu financí České republiky).

9. Právo na pojistné plnění z pojištění osob

K přechodu práv na pojistné plnění z pojištění osob dochází vždy mimo dědické řízení. Tento přechod je v současné době upraven v ustanovení § 51 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě ve znění pozdějších předpisů.

Odstavec 1 § 51 tohoto zákona stanoví, že osoby oprávněné k přechodu práv z pojistného plnění jsou tzv. osoby obmyšlené tj. osoby, které pojistník v pojistné smlouvě určil. V případě smrti pojistníka se pojistné plnění vyplácí přímo těmto osobám. Pojistné plnění vzniká na základě pojistné události, kterou je smrt účastníka takového pojištění. V případě, že nedošlo k smluvnímu určení obmyšlené osoby, pak práva na pojistné plnění nabývá manžel pojištěného, a není-li ho, přechází tento nárok z pojistného plnění na děti pojištěného.³⁹ Paragraf 51 odst. 3 dále ustanovuje: „*Není-li osob uvedených v odst. 1 a 2, nabývají práva na pojistné plnění rodiče pojištěného, a není-li jich, nabývají práva na pojistné plnění osoby, které žily s pojištěným po dobu nejméně jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na pojištěného; není-li ani těchto osob, nabývají tohoto práva dědici pojištěného. V případě zjištění, že dědicem je někdo jiný nebo je dědiců více, použije se obdobně ustanovení občanského zákoníku o ochraně oprávněného dědice.*“⁴⁰ Pod pojmem dědici pojištěného se zpravidla rozumí osoby, které spadají do okruhu dědiců

³⁹ blíže viz § 51 odst. 2 zákon č. 37/2004 Sb., o pojistném plnění, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ citace viz § 51 odst. 3 zákon č. 37/2004 Sb., o pojistném plnění, ve znění pozdějších předpisů

zůstavitele ze zákona či ze závěti, a to bez ohledu na to, zda splňují podmínky pro dědění, které jsou zakotveny v předpisech dědického práva. Ani v tomto případě se pojistné plněním pojišťovny nestává předmětem dědění⁴¹ a vyplácelo by se i osobám, které například nejsou způsobilé dědit po zůstaviteli nebo které dokonce dědictví odmítly.

9.1 Změny od 1. ledna 2014

Nový občanský zákoník zcela ruší zákon č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě, a to od 1. ledna 2014. Právní úprava pojištění se tak bude řídit novým občanským zákoníkem, a to v ustanoveních spadajících do § 2758 - §2782. Přejed práva na pojistné plnění z pojištění osob se bude konkrétně řídit zákonem č. 89/2012 Sb. s platnou úpravou obsaženou v § 2829 - § 2831.

S přechodem práva na pojistné plnění z pojištění osob mimo dědění se setkáváme v případě, kdy dochází k pojistné události. Podle ustanovení § 2832 odst. 1 platí, že obmyšlený nabývá právo na pojistné plnění vznikem pojistné události. Pojistnou událostí je v tomto případě smrt fyzické osoby, která je ve smlouvě o pojištění označována jako pojištěný případně pojistník (osoba, která s pojistitelem uzavírá pojistnou smlouvu).

Fyzická osoba, je při uzavření smlouvy o pojištění osob oprávněna, aby v tomto smluvním vztahu písemně určila, komu v případě vzniku pojistné události (smrti pojištěného), vznikne nárok na pojistné plnění. Paragraf 2829 nového občanského zákoníku přímo vysvětluje: „*Je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, může pojistník určit, kdo je obmyšlený, jménem nebo jeho vztahem k pojištěnému. Až do vzniku pojistné události může pojistník obmyšleného měnit; změna je účinná dnem doručení sdělení pojistiteli.*“⁴²

Je-li pojistníkem určen manžel jako osoba, které vznikne nárok na přechod práva z pojistného plnění v případě vzniku pojistné události, pak veškeré práva spojená se smlouvou z pojištění osob přecházejí na něj. Pokud by však došlo k rozvodu manželství či

---

⁴¹ MIKEŠ, Jiří a Ladislav MUZIKÁŘ. *Dědické právo v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011, 432 s. Praktik. ISBN 978-808-7212-790

⁴² citace viz zákon č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník) § 2829 účinný k 1. lednu 2014

prohlášení, že manželství je neplatné, pak tyto nároky vyplývající ze smlouvy o pojištění osob zanikají.⁴³

Pro případ, kdy pojistník uvede ve smlouvě osobu jinou než svého manžela, a touto osobou je předek či potomek, pak úprava v § 2830 odst. 2 stanoví: „*Určil-li pojistník jako obmyšleného svého předka nebo potomka a bylo-li ujednáno, že určení je neodvolatelné, zanikají jeho účinky osvojením obmyšleného nebo pojistníka. To platí i tehdy, byl-li neodvolatelně určen obmyšleným pojistníkův osvojenec nebo osvojitel a bylo-li osvojení zrušeno.*“⁴⁴

Jestliže pojistník smluvně neurčí osobu, na kterou by přešla práva z pojistného plnění, pak tento nárok nabývá pozůstalý manžel, není-li ho pak děti pojištěného. Rodiče pojištěného se stávají obmyšlenou osobou v případě, kdy zůstavitel nezanechal ani jednu z osob výčtu předchozího. Avšak není-li ani rodičů, tak práva přechází na dědice pojištěného. Zde pod pojmem dědici pojištěného rozumíme osoby spadající do okruhu dědiců ze zákona či ze závěti (tzv. putativní dědici). Pojistné plnění se ani v tomto případě nestává předmětem dědění.

V případě, že takto vznikne právo na pojistné plnění více osobám, má se za to, že jejich podíly jsou stejné.⁴⁵

Nový občanský zákoník pamatuje i na situace, kdy dojde k úmrtí pojištěného a obmyšleného. Zemrou-li obmyšlený a pojištěný ve stejnou dobu nebo za okolností, které brání zjištění, kdo z nich zemřel jako první (např. při letecké havárii) považuje se pro účely pojištění za zjištěné, že pojištěný přežil obmyšleného.⁴⁶ K nabytí práva na pojistné plnění v tomto případě nedojde.

---

⁴³ viz blíže § 2830 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

⁴⁴ viz § 2830 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

⁴⁵ viz blíže § 2831 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

⁴⁶ viz § 2836 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

Zemřel-li však pojištěný, aniž právo na plnění nabyly osoby, které pojištěný určil v pojistné smlouvě nebo jeho manžel, předek nebo potomek, považuje se pro tyto účely za zjištěné, že obmyšlený přežil pojištěného.

10. Právo na ochranu osobnosti zemřelé osoby

Současná úprava vysvětluje pojem ochrany osobnosti v § 11 zákona č. 40/1964 Sb. občanského zákoníku: „*Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.*“ Nový občanský zákoník v § 81 odst. 2 vymezuje pojem ochrany osobnosti zejména jako ochranu života a důstojnosti člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Posmrtná (postmortální) ochrana neboli právo na ochranu zemřelé osoby podle úpravy v zákoně č. 40/1964 Sb. je doposud upravena v jeho § 15. Ten stanovuje: „*Po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželu nebo partneru a dětem, není-li jich, jejím rodičům.*“

Od 1. ledna 2014 dochází v tomto ustanovení k výrazné změně, která je obsažena v § 82 odst. 2 nového občanského zákoníku. Zde se vymezuje, že ochrany osobnosti po smrti člověka se může domáhat kterákoliv z osob jemu blízká. V odst. 1 tohoto paragrafu zákon stanovuje, že pokud byla osobnost člověka dotčena, má právo se domáhat toho, aby bylo od neoprávněného zásahu do jeho osobnosti upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Práva, jež mohou být po smrti fyzické osoby narušena, a tím zároveň poškozena práva na ochranu osobnosti zemřelé osoby, jsou:

- práva vznikající při zásahu do cti zemřelého,
- práva při zveřejnění osobní korespondence zůstavitele,
- právo na ochranu tělesných ostatků.

Ochrany těchto práv se bude moci domáhat kterákoliv z osob blízkých zůstaviteli a to bez ohledu na to, zda je taková osoba dědicem zůstavitele či nikoli. Nejvhodnější bude dokázat právní přístup k této problematice z dostupné judikatury Nejvyššího soudu ČR.

O případu necitlivého zásahu do práv na ochranu osobnosti zveřejněním fotografií tragicky zesnulé osoby, které neoprávněně postihují soukromí nejbližších pozůstalých, vypovídá judikatura Nejvyššího soudu ČR pod spisovou značkou 30 Cdo 3361/2007.

Zde se uvádí, že soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že při dopravní nehodě syna žalobců dne 1. února 2006 uveřejnila žalovaná fotografie vraku vozidla s ohořelými tělesnými pozůstatky sedících osob, z nichž jedna byla syna žalobců, a to na internetovém deníku a na titulní straně deníku Š., a dále pak na čtvrté straně téhož deníku. Žalobci podali žalobu na ochranu osobnosti, a to jednak ve vztahu k zemřelému synovi ve smyslu ustanovení § 15 občanského zákoníku a dále za svou osobu jako zásah do jejich soukromého a rodinného života. Společným pro obě části žaloby bylo zveřejnění popisovaných snímků na internetových stránkách deníku a též v jeho konkrétním vydání. Soud prvního stupně uzavřel, že u prvního požadavku žalobců nedošlo k zásahu do jejich osobnostních práv, neboť zveřejněním snímků nedošlo ke snížení cti, důstojnosti nebo úcty k zemřelému. V druhém případě soud shledal zásah do osobnostních práv žalobců chráněných ustanovením § 11 občanského zákoníku, konkrétně do jejich práva na soukromí a rodinný život, a to zveřejněním snímků, byť tento nebyl tak citelný jako samotná ztráta blízké osoby a přiznal žalobcům finanční částku, která představuje satisfakci za tento nepřijatelný zásah.⁴⁷

Další případ, kdy došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv pozůstalých, řešil Nejvyšší soud ČR pod spisovou značkou 30 Cdo 2782/2007. Tato žaloba se týkala vyklizení bytu zemřelého, který byl posouzen jako neoprávněný zásah do již zmiňovaných osobnostních práv pozůstalých. Vyklizení bytu zemřelého syna žalobkyně a částečná likvidace jeho věci bez vědomí pozůstalé matky, může představovat neoprávněný zásah do jejich osobnostních práv. Krajský soud vycházel ze skutečnosti, že žalovaný, přesto, že mu žalobkyně písemně sdělila úmrtí jejího syna, a z písemnosti doložené soudu jasně vyplýval i její zájem o vyklizení bytu zemřelého syna, neumožnil žalobkyni tento záměr uskutečnit. Byt byl vyklizen obvyklým postupem, k němuž dochází u bytů osob zcela osamělých. Žalobkyně, jako pozůstalá matka, tedy neměla možnost sama rozhodnout o tom, které věci ze synovy pozůstalosti si ponechá na památku, a které odstraní. Žalovaný zavinil, že

---

⁴⁷ kompletní judikatura viz 30 Cdo 3361/2007, Nejvyšší soud ČR

žalobkyně zjistila způsobem pro ni traumatizujícím, jak skončily věci, které její syn za života užíval, což znásobilo její duševní utrpení ze smrti syna. Žalovaný tak zasáhl do práv žalobkyně chráněných ustanovením § 11 občanského zákoníku, konkrétně do jejího práva na soukromí, vytváření si rodinných vazeb a uchování památky po nejbližším rodinném příslušníkovi. Proto krajský soud uložil žalovanému, aby se pozůstalé matce písemným dopisem omluvil. Dále žalovanému uložil zaplatit finanční částku jako kompenzaci za způsobenou nemajetkovou újmu.⁴⁸

11. Zvláštní typ přechodu práv jinak než děděním dle nového občanského zákoníku

S účinností nového občanského zákoníku od 1. 1. 2014 se zavádí nový zvláštní druh přechodu práva jinak než děděním, a to přechod vlastnického práva k movitým věcem, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti. Podle ustanovení § 1667 bude totiž nově platit, že pozůstalý manžel nabývá vlastnické právo k movitým věcem, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti, i když není dědicem. To neplatí, pokud pozůstalý manžel bez vážných důvodů nesdílel se zůstavitelem rodinnou domácnost.⁴⁹

Smyslem tohoto ustanovení je zajistit základní materiální zabezpečení pozůstalého manžela, aby mohl zabezpečit fungování domácnosti i v případě smrti druhého manžela a je též určitou ochranou proti nebezpečí bezprostřední hmotné nouze. Zaručuje mu totiž, že mu k okamžiku smrti zůstavitele ze zákona připadne základní vybavení domácnosti bez ohledu na ostatní dědice (též bez ohledu, zda je sám dědicem).

Teprve budoucí soudní praxe však ukáže, jak konkrétně a široce se bude pojem základního vybavení rodinné domácnosti vykládat.

---

⁴⁸ celé znění judikatury viz 30 Cdo 2782/2007, Nejvyšší soud ČR

⁴⁹ blíže viz § 1667 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník)

12. Právní případy v praxi

12.1 Přejít práva nájmu bytu

Právní případ Nejvyššího soudu ČR pod spisovou značkou 2 Cdon 304/97 se zabýval situací, kdy nájemce opustí společnou domácnost a postup soudu v případě, kdy v této domácnosti žilo více osob, které splňují podmínky pro přechod nájmu bytu.

Obvodní soud pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 30. 11. 1995, č.j. 18 C 132/95-38, zrušil právo společného nájmu bytu účastníků o kuchyni a třech pokojích s příslušenstvím II. kategorie, v přízemí domu a výlučnou nájemkyní bytu určil žalobkyni. Současně žalovanému uložil povinnost byt vyklidit do 3 dnů po zajištění náhradního bytu a rozhodl o nákladech řízení.

„Soud prvního stupně vzal za prokázané, že otec žalobkyně J. V., který byl výlučným nájemcem bytu, trvale opustil společnou domácnost v roce 1993 a že se tak žalobkyně stala nájemkyní bytu. Vzhledem k tomu, že účastníci byli v této době manželé, soud prvního stupně dovedl, že tím vzniklo oběma účastníkům v souladu s ustanovením § 703 odst. 1 občanského zákoníku k bytu právo společného nájmu. Protože se účastníci po rozvodu manželství o dalším užívání bytu nedohodli, rozhodl soud podle ustanovení § 705 odst. 1 a 3 občanského zákoníku o zrušení tohoto práva (práva společného nájmu bytu). K určení žalobkyně výlučnou nájemkyní byl veden hlediskem zájmu nezletilých dětí, které jí byly svěřeny do výchovy, a hlediskem zásluh na získání bytu, které spatřoval na straně žalobkyně v tom, že byt byl účastníky nabyt na základě "převodu práv z otce žalobkyně na žalobkyni". Povinnost žalovaného k vyklizení vázal na zajištění náhradního bytu, když podle ustanovení § 712 odst. 6 občanského zákoníku neshledal důvody pro zajištění této formy náhrady.“⁵⁰

K odvolání žalobkyně, jež bylo směřováno proti soudu prvního stupně o povinnosti vyklizení bytu, Městský soud v Praze svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v plném rozsahu zamítl. „Odvolací soud pak vyšel ze zjištění soudu prvního stupně, že předchozím nájemcem bytu byl výlučně otec žalobkyně a že trvale

---

⁵⁰ viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR pod spisovou značkou 2 Cdon 304/97 ze dne 28. 5. 1997

*opustil společnou domácnost; neztotožnil se však se závěrem soudu prvního stupně, pokud dovedil, že se na základě této skutečnosti stala nájemkyní bytu pouze žalobkyně a protože nabyla právo nájmu za trvání manželství, vzniklo oběma účastníkům právo společného nájmu.*⁵¹

*„Jak vyplývá ze spisu, součástí skutkových zjištění odvolacího soudu bylo zjištění, že se otec žalobkyně, který byl výlučným nájemcem sporného bytu, trvale odstěhoval ze společné domácnosti, vedené v tomto bytě, a že ve sporném bytě žili v rozhodném okamžiku spolu s ním i další osoby, a to oba účastníci se svým nezletilým synem a nezletilou dcerou žalobkyně (tedy s vnukem a vnučkou nájemce). Z těchto zjištění vychází i soud dovolací, který je vázán skutkovým stavem věci tak, jak jej zjistil odvolací soud. Odvolací soud takto zjištěný skutkový stav posoudil podle ustanovení § 708 občanského zákoníku a § 706 odst. 1 občanského zákoníku a dospěl k závěru, že je vyloučeno, aby na základě trvalého opuštění společné domácnosti otcem žalobkyně, který byl nájemcem bytu, přešlo na žalobkyni právo nájmu a v důsledku toho vzniklo účastníkům právo společného nájmu bytu manžely.*⁵²

Podle ustanovení § 708 občanského zákoníku ve spojení s ustanovením § 706 odst. 1 občanského zákoníku (ve znění před novelou provedenou s účinností od 1. 1. 1995 zákonem č. 247/1994 Sb., tj. ve znění účinném v době rozhodné pro právní posouzení projednávané věci), jestliže nájemce trvale opustí společnou domácnost a nejde-li o byt ve společném nájmu manželů, stávají se nájemci jeho děti, vnuci, rodiče, sourozenci, zeť a snacha, kteří s ním žili ve společné domácnosti v den trvalého opuštění společné domácnosti a nemají vlastní byt. To tedy znamená, že je-li osob splňujících podmínky přechodu práva nájmu více, stávají se všichni společnými nájemci. Ke vzniku práva společného nájmu bytu manžely může takto dojít jen za předpokladu, že jsou jedinými osobami uvedenými v citovaném ustanovení; není-li tomu tak a takovýchto osob je více, je jejich postavení rovnocenné a stávají se všichni společnými nájemci.⁵³

---

⁵¹ viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR pod spisovou značkou 2 Cdon 304/97 ze dne 28. 5. 1997

⁵² viz tamtéž

⁵³ viz tamtéž

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud posoudil věc správně podle shora citovaných ustanovení občanského zákoníku, která též správně vyložil, a nelze mu proto vytknout nesprávné právní posouzení věci po stránce právní.⁵⁴

Soud by podle nové právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 nemohl v takovém právním případě postupovat obdobným přístupem, neboť nový občanský zákoník řeší přechod nájmu bytu na oprávněné osoby pouze pro případ smrti nájemce v § 2279 a následujících a ustanovení § 708 zákona č. 40/1964 Sb. nemá v právní úpravě nového občanského zákoníku ekvivalent.

---

⁵⁴ viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR pod spisovou značkou 2 Cdon 304/97 ze dne 28. 5. 1997

12.2 Přejchod práv z pojistné smlouvy

Zaujal mě též starší judikát Nejvyššího soudu České socialistické republiky spisové značky 4 CZ 25/84 publikovaný ve sbírce soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod značkou R 18/1988 civ., který se zabýval problematikou přechodu práva na pojistné plnění po zůstaviteli v případě, že dědictví připadlo státu dle § 462 občanského zákoníku.

„Podle ustanovení § 372 odst. 1 tehdy účinného občanského zákoníku platilo, že je-li dohodnuto, že pojistnou událostí při pojištění osob je smrt pojištěného, může ten, kdo pojistnou smlouvu s pojišťovnou uzavřel, určit osobu, které má pojistnou událostí vzniknout právo na plnění. Když není oprávněná osoba v době pojistné události určena nebo když nenabude právo na plnění, nabývá tohoto práva manžel pojištěného a není-li ho, potom děti pojištěného (§ 372 odst. 2 občanského zákoníku); není-li manžela ani dětí pojištěného, nabývají právo jeho rodiče a není-li jich, potom osoby, které žily s pojištěným po dobu nejméně jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu se staraly o společnou domácnost anebo byly odkázány výživou na pojištěného; není-li ani těchto osob, nabývají tohoto práva dědici (§ 372 odst. 3 občanského zákoníku) pojištěného.“

Tato úprava je byla v zásadě shodná s nynější úpravou § 51 zákona č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě. Podle ustanovení § 462 občanského zákoníku připadne státu dědictví, jehož nenabude žádný dědic. Nejvyšší soud v citovaném judikátu dovedil, že státní notářství nepostupovalo v této věci správně, když do aktiv dědictví po zůstaviteli zařadilo též částku odpovídající výši pojistného plnění a rozhodlo, že tato částka připadá státu podle ustanovení § 462. Dále dovedil, že: **„V ustanovení § 462 občanského zákoníku jde o zvláštní subjektivní právo státu nabývat ze zákona to, co nezdědil dědic. Stát není dědicem; dědictví mu jen připadne. Nenabývá proto právo na pojistné plnění podle ustanovení § 372 odst. 3 občanského zákoníku.“**

Oprávněné osoby nabývají pojistné plnění nikoli děděním, ale přímo ze zákona (§ 372 odst. 2, 3 občanského zákoníku). Pojistné plnění není tedy předmětem dědictví. Nezanal-li pojištěný žádné dědice a dědictví po něm nabyt stát podle ustanovení § 462 o. z., povinnost pojišťovny z pojistné smlouvy zaniká, aniž by podle

ni plnila, protože tu není žádný ze subjektů, o nichž se zmiňuje ustanovení § 372 odst. 2 a 3 občanského zákoníku. Stát, kterému připadá dědictví podle ustanovení § 462 občanského zákoníku, není dědicem.“ Státní notářství tak v této věci postupovalo nesprávně a Nejvyšší soud vyhověl stížnosti pro porušení zákona podané tehdejším generálním prokurátorem ČSR a napadené rozhodnutí Státního notářství zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

S účinností nového občanského zákoníku dochází v této souvislosti k výrazné změně, kdy v § 1634 odst.1 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník) výslovně stanoví, že nedědí-li žádný dědic ani podle zákonné dědické posloupnosti, připadá dědictví státu a na stát se hledí jako by byl zákonný dědic; stát však nemá právo odmítnout dědictví.

Z uvedeného vyplývá, že podle nové právní úpravy stát nově nabude právo též na pojistné plnění pro případ, že zůstavitel nezanechal žádné dědice a bude mít uzavřenou pojistnou smlouvu pro případ smrti, ve které neurčí ani žádnou obmyšlenou osobu (viz § 1634 ve spojení s § 2831 odst. 2 nového občanského zákoníku), neboť bude dědicem zůstavitele.

13. Závěr

Za cíl bakalářské práce, jejímž tématem je „*Přechod práv po smrti nositele jinak než děděním*“, bylo zjistit, zda taková práva existují, zda jsou zákonem vymezena a v jaké formě se s nimi můžeme setkat v právní praxi. Postupným prostudováním dostupné literatury jsem došla k zjištění, že taková práva se v současné právní úpravě vyskytují. Vždy se však nejedná jen o nároky, tedy práva, která by mohla přecházet, ale v různých situacích může též docházet i k přechodu povinností s těmito právy spojenými.

V úvodu této práce bylo v obecné rovině vysvětleno, co lze chápat jako přechod práv a povinností po smrti zůstavitele jinak než děděním. Kdo může být osobou, na kterou práva a povinnosti přechází, že se může jednat o osoby z okruhu dědiců, ale že se přechod práv a povinností může vztahovat i na osoby blízké či dokonce osoby zůstaviteli neznámé (pouze v případě veřejného díla).

Poté byly jednotlivé nároky, které mohou přecházet jiným způsobem než děděním, vyjmenovány a následně teoreticky popsány. K popisu těchto nároků či povinností byla využita především právní úprava obsažená v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb. a předpisech souvisejících, ustanovení autorského zákona č. 121/2000 Sb., v člancích časopisu Ad Notam, v judikatuře Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR a další literatuře zabývající se problematikou přechodu práv.

Další cíl této práce spočíval v porovnání změn, respektive změn, které v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva, respektive s účinností nového občanského zákoníku k 1. 1. 2014 nastaly v oblasti problematiky přechodu práv po smrti zůstavitele. Tato komparace byla uskutečněna na základě stávající úpravy občanského zákoníku účinné do 31. 12. 2013 a právní úpravy nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. účinného od 1. 1. 2014. Došla jsem ke zjištění, že nová právní úprava zasahuje do mnoha oblastí, které se přechodu práv po smrti zůstavitele týkají. Některé zákony (např. zákon o pojistné smlouvě) jsou novým občanským zákoníkem zcela zrušeny a nahrazeny úpravou novou, jiné oblasti přechodu práv jsou spíše doplněny a převzaty z občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.

Například oblast přechodu práv a povinností z nájmu bytu je novým občanským zákoníkem spíše doplněna, avšak k znatelným transformacím této oblasti dochází v části, která se nově bude týkat složení jistoty z nájemního vztahu, dále pak posílení pozice pronajímatele jako zůstavitelova věřitele a v neposlední řadě se nově upravuje možnost ukončení nájmu bytu výpovědí ze strany pronajímatele a to pro případ nájemcova úmrtí.

V důsledku rekonstrukce soukromého práva a přijetí nového občanského zákoníku dojde z hlediska tématu bakalářské práce k razantní změně zejména v oblasti přechodu práv a povinností ze stavebního spoření, kdy byla zcela opuštěna koncepce přechodu těchto práv a povinností na pozůstalého manžela mimo dědické řízení a nově práva a povinnosti ze smlouvy o stavebním spoření úmrtím zůstavitele zaniknou a budou předmětem řízení o pozůstalosti.

Nová úprava občanského zákoníku zasáhne též do oblasti postmortální ochrany osobnostních práv zůstavitele, kde je zásadně rozšířen okruh osob, a to na kohokoli z osob blízkých zůstaviteli. V neposlední řadě nový občanský zákoník zavede i nový druh přechodu práv jinak než děděním, když zakotvuje přechod vlastnického práva k základnímu vybavení rodinné domácnosti pro pozůstalého manžela, a to i v případě, že není dědicem.

V části nazvané „*Právní případy v praxi*“ byly právě záměrně uvedeny dva konkrétní právní případy z dostupné judikatury týkající se přechodu práv a povinností z nájmu bytu a právo na přechod pojistného plnění z pojištění osob, ke kterým budou muset v určitých situacích soudy s účinností od 1. 1. 2014 zaujmout zcela nový postoj. Pokusila jsem se nastínit, jak by mohly soudy nově postupovat, ale jaký bude reálný průběh soudních řízení a následné rozhodnutí, lze opravdu jen těžko předjímat. S rekonstrukcí soukromého práva a novým občanským zákoníkem nás očekávají zásadní změny. Jen čas ukáže, jak se s touto právní úpravou soudy a občané ztotožní.

Vzhledem k povaze této práce jsem v praktické části nemohla využít metodiku, kterou jsem uvedla do zadání bakalářské práce. Konkrétně se tato část metodiky týkala statistické a grafické analýzy četností, délky trvání a nákladnosti případů. V průběhu zpracování

práce jsem došla k poznatku, že takovýto cíl nesplním. To z toho důvodu, že data k provedení statistické a grafické analýzy nejsou k takovýmto účelům dostupná. Rozhodnutí soudů a právní případy (notářské spisy) jsou uschovány v archivech a vzhledem k citlivosti a povaze dat, která se zde nacházejí, je nemožné jejich využití pro veřejnou práci, aniž by nedošlo k porušení mlčenlivosti popřípadě osobnostních práv.

14. Literatura

Odborná literatura:

BÍLEK, Petr. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 1120 p. ISBN 978-807-4001-819.

HANDL, Vlastimil a Josef RUBEŠ. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-506-0.

MIKEŠ, Jirí a Ladislav MUZIKÁŘ. *Dědické právo v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011, 432 s. Praktik. ISBN 978-808-7212-790

FIALA, Roman. *Přehled judikatury ve věcech dědických*. Praha: ASPI, 2006, 494 s. Judikatura (ASPI), 31. sv. ISBN 80-735-7182-X.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J, Černý FILIP, Jungwirthová MARIANNA, Klíma PAVEL, Profeldová TEREZA a Šrotová ELIŠKA. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xii, 640 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5.

Zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spojení a státní podpoře stavebního spojení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státní podporou, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistném plnění, ve znění pozdějších předpisů

Judikáty Nejvyššího soudu ČR:

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2004 spisová značka 30 Cdo 791/2004

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 1999 spisová značka 21 Cdo 327/1999

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2008 spisová značka 30 Cdo 3361/2007

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 8. 2007 spisová značka 30 Cdo 2782/2007 2

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 1997 spisová značka 2 Cdon 304/97

Judikát Ústavního soudu ČR:

nález Ústavního soudu ČR IÚS 1649/09-2

Literatura dostupná z internetových zdrojů:

ŠPOKOVÁ, Eliška. Přechod práv jinak než děděním. *Ad Notam*. 2001, 5-6, s. 112. DOI: AN 5-6/2001. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?type=html&documentId=nrptembqgfpwc3s7gvptmx3torzf6mjrgi&groupIndex=4&rowIndex=0&conversationId=5074438>

KLEGA, Lukáš. Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 5. DOI: 1210-6348. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/files/2678/BA_05_2009_web.pdf

FETTER, Richard. Přechod nájmu bytu. *Epravo* [online]. 2012, č. 86185 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prechod-najmu-bytu-86185.html>

RYŠÁNEK, Zdeněk. Důsledky úmrtí účastníka stavebního spoření a penzijního připojištění. *Beck-online* [online]. 1996, č. 1 [cit. 2013-09-12]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?type=html&documentId=nrptcojzgzpwc3s7gfpwg5dsl4yq&groupIndex=8&rowIndex=0&conversationId=5107781>